

S. Sayısı : 25

Şehir ve kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline dair olan 4541 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu Kanunun bâzı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair Kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet Komisyonları raporları (1/18)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 729, 6 - 2413

21 . VI . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

4541 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 19 . VI . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerine dair olan 4541 sayılı Kanunun mahalle ihtiyar heyeti seçimine ait hükümlerinin Milletvekili Seçimi Kanunundaki esaslara mütenazır olarak değiştirilmesi uygun görülmüş ve bu maksatla, adli teminat, oy vermede gizlilik, tasnifte aleniyet prensiplerini ihtiva eden 5545 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa atıf yapılmak suretiyle ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
İçişleri Komisyonu
Esas No. 1/18
Karar No. 5

27 . VI . 1950

Yüksek Başkanlığa

Şehir ve kasabalarda mahalle ihtiyar heyetlerine dair olan 4541 sayılı Kanunun mahalle ihtiyar heyeti seçimine ait hükümlerinin, Milletvekili Seçimi Kanunundaki esaslara mütenazır olarak değiştirilmesi hakkındaki, şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan 4541 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarıları Komisyonumuzca İçişleri Bakanı ve Bakanlık müessesilerinin de iştirakiyle okunup incelendi.

Mahalle ihtiyar heyeti seçiminin de ,Milletvekilleri seçimi Kanunundaki gizli oy, açık tasnif ve adli teminat esaslarına mütenazır olması prensipi komisyonumuzca da kabul edilmiş, ancak seçim günü ilçe seçim kurulunca tesbiti yerine, memlekette seçim huzurunu sağlama bakımından bütün yurttan seçimin bir günde yapılması esası kabul edilmiş, ayrıca mahalle ihtiyar heyeti seçimlerinin her dört senede bir Aralık ayında yapılması esası uygun görülmeyle beraber mahalle muhtar ve üyelerinin aynı yıl içinde yapılacak olan il genel meclisi ve belediye meclisi seçimlerindeki vazifelerinin ehemmiyeti gözönünde tutularak bu seçimin dönemine munhasır olmak üzere bu seçimlerin sözü geçen seçimlerden evvel yapılabilmesi maksadıyla Ağustos 1950 ayına alınması için tasarıya geçici bir

madde eklenmiştir.

Bu esaslar dairesinde Komisyonumuzca tadilen hazırlanan tasarı havalesi gereğince Adalet Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Ko. Başkanı

Başkan V.

Kırklareli

Bursa

F. Üstün

N. Yılmaz

Sözcü

Kâtip

Bursa

Amasya

A. Erozan

K. Eren

Balıkesir

Balıkesir

Bitlis

S. Başkan

M. Tınçay

M. Ertan

Çorum

Diyarbakır

Elâzığ

B. Koldaş

N. Önen

A. Demirtaş

Erzincan

İsparta

İstanbul

C. Gönenç

T. Kola

H. Yaman

Kayseri

Konya

Kütahya

F. Apaydın

H. Aydın

Y. Aysal

Manisa

Maraş

Mardin

F. İlker

A. Bozdağ

C. Öztürk

Niğde

Ordu

Ordu

H. Ülkü

F. Boztepe

H. Şarlan

Seyhan

Sivas

Tokad

Dr. S. Serçe

R. Örcen

N. T. Topçuoğlu

Trabzon

Urfa

Van

H. Orhon

R. K. Timuroğlu

İ. Akın

Yozgad

Zonguldak

A. Doğan

A. Yurdabayrak

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/18

Karar No. 6

1 . VII . 1950

Yüksek Başkanlığa

Şehir ve kasabalarda mahalle ve ihtiyar heyetlerine dair olan 4541 sayılı Kanunun mahalle ihtiyar heyeti seçimine ait hükümlerinin Milletvekili Seçimi Kanunundaki esaslara mütenazır olarak değiştirilmesi hakkındaki şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair bulunan 4541 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına mütaallik Kanun tasarısı komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla İçişleri Bakanı ve Bakanlık müessesileri hazır olduğu halde okunup incelendi :

Mahalle ihtiyar heyeti seçiminin de Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki gizli oy ve açık tasnif ve adli teminat esaslarına mütenazır olması, ancak seçim gününün ilçe seçim kurulunca tesbiti yerine memlekette seçim huzurunu sağlama bakımından bütün yurttta seçimin bir günde yapılması esasları komisyonumuzca da muvafık görülmüştür.

Bunu mütaakip maddelerin müzakeresine geçilerek 1 nei madde Hükümet tasarısında olduğu gibi aynen kabul edilmiştir.

İçişleri Komisyonunun ek 1 nei maddesindeki mahalle ve ihtiyarheyeti seçimlerinin de her dört senede bir Şubat ayının ilk Pazarına rastlayan günde yapılması esası komisyonumuzca muvafık görüldüğünden ek 1 nei maddedeki Aralık ayı kelimesi çıkarılarak yerine Şubat ayının ikamesi çoğunlukla uygun görülmüştür.

Ek 2 nei madde İçişleri Komisyonunun değiştirilmesi veçhile kabul edilmiş ancak maddenin A işaretli bendindeki (Oyların tevhidini) hakkın-

daki ibareyi Türkrçeleştirmek maksadiyle (Oyların birleştirilmesi) şeklinde değiştirilmesi tensip edilmiştir.

Tasarıdaki ek 3 ncü madde ve 2 nei maddeler Hükümet teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

Tasarıya İçişleri Komisyonunca ilâve edilen geçici maddenin sonuna (Bu seçimler köy muhtar ve ihtiyar meclisi seçimini idare edecek olan ilçe seçim kurullarınca idare edilir) şeklinde bir fıkra eklenmesi ve yukarıda değiştirilmesi kabul edilen ek 1 nei maddeye mütenazır olarak maddedeki (1954 yılının Aralık ayı) tarihinin (1955 Şubat ayı) olarak tebdili muvafık görülmüştür.

Tasarının mütaakip maddeleri komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İvedilik ve yeğlikle görüşülmek üzere Yüksek Kamutayın tasvibine sunulması ricasiyle Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Adalet Ko. Bş.	Sözcü	Kâtip
Ankara	Balıkesir	Kütahya
O. T. İltkin	M. Erkuyumcu	S. S. Nasuhoğlu
Ankara	Ankara	Ankara
O. Ş. Çiçekdağ		T. V. Öz
Balıkesir	Çorum	Edirne
V. Asena	II. Ortakçioğlu	M. Enginün
Gaziantep	İstanbul	İzmir
G. Kmoğlu	A. Moshos	M. Erener
Konya		Tokad
M. Obuz		A. Gürkan
Urfa		Yozgad
C. Öncel		N. Ü. Alcu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

4541 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan 4541 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

Ek madde 1. — Mahalle ihtiyar heyetinin günü bittiğinde yeni seçimi yaptırmaya ve idare etmeye ve oy gününü belirtmeye 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu gereğince teşkil edilecek olan ilçe seçim kurulları görevlidir.

Mahalle ihtiyar heyetinin döneminden önce her hangi bir sebeple inhilâli veya mahalle ihtiyar heyeti üye sayısının her hangi bir sebeple yedeklerinin de getirilmesinden sonra dahi üçten aşağıya düşmesi hallerinde yukarki fıkraya göre işlem yapılır.

Ek madde 2. — Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan kanundaki seçme ve seçilme niteliklerine ait hükümler saklı kalmak üzere; mahalle seçmen kütükleri, seçim propagandası, muafiyet, sandık kurulu, oy verme gününe mahsus tedbirler; oy verme neticeleri, ceza hükümleri ve kovuşturma usul ve şekilleri konularında 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 2, 3 (ikinci bölüm hariç), 4, 5 ve 6 ncı kısımlarında yazılı hükümler (seçimin yapılacağı belediye sınırları ile mukayyet olmak şartıyla) kıyas yoluyla uygulanır. Ancak .

A) Sandık kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazlar ilçe seçim kurulu tarafından 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki esaslar dairesinde tetkik edilerek kesin ve nihai karara bağlanırlar.

Seçim tutanaklarının verilmesi ve bir mahallede mütaaddit sandıklar olduğu takdirde oyların tevhidini ilçe seçim kurullarının görevlerindedir.

Bu işlemlere karşı yapılacak itirazlar 5545

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

4541 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ek madde 1. — Şehir ve kasabalarda mahalle ihtiyar heyetleri seçimi her dört senede bir Aralık ayının ilk Pazartesi rathyan günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları şehir ve kasaba ihtiyar heyetleri seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Mahalle ihtiyar heyetinin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veya mahalle ihtiyar heyeti üye sayısının yedeklerin de getirilmesinden sonra üçten aşağı düşmesi hallerinde mahalle muhtarının haber vermesi üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününü en az on beş gün önce belirtir ve ilân eder.

Ek madde 2. — Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan kanundaki seçme ve seçilme niteliklerine ait hükümler saklı kalmak üzere; mahalle seçmen kütükleri, seçim propagandası, muafiyet, sandık kurulu, oy verme gününe mahsus tedbirler; oy verme neticeleri, ceza hükümleri ve kovuşturma usul ve şekilleri konularında 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 2, 3, (İkinci bölüm hariç), 4, 5 ve 6 ncı kısımlarında yazılı hükümler (seçimin yapılacağı belediye sınırları ile mukayyet olmak şartıyla) kıyas yolu ile uygulanır.

Ancak :

A) Sandık kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazlar ilçe seçim kurulu tarafından 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki esaslar dairesinde tetkik edilerek kesin ve nihai karara bağlanırlar.

Seçim tutanaklarının verilmesi ve bir mahallede mütaaddit sandıklar olduğu takdirde oyların tevhidini ilçe seçim kurullarının görevlerindedir.

Bu işlemlere karşı yapılacak itirazlar 5545 sayılı Kanuna göre teşkil edilecek ilçe seçim kurullarınca

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1541 sayılı Kanuna bazı maddeler eklenmesine
ve bu kanunun bazı maddelerinin kaldırılmasına
dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ek madde 1. — Şehir ve kasabalarda mahalle ihtiyar heyetleri seçimi her dört senede bir Şubat ayının ilk pazarına raslıyan günde yapılır.

5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununa göre kurulacak olan ilçe seçim kurulları şehir ve kasaba ihtiyar heyetleri seçimini yaptırmak ve seçim işlerini tanzim ve idare etmekle görevlidirler.

Mahalle ihtiyar heyetinin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veya mahalle ihtiyar heyeti üye sayısının yedeklerin de getirilmesinden sonra üçten aşağı düşmesi hallerinde mahalle muhtarının haber vermesi üzerine ilgili ilçe seçim kurulu oy verme gününü en az 15 gün önce belirtir ve ilân eder.

Ek madde 2. — Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan kanundaki seçme ve seçilme niteliklerine ait hükümler saklı kalmak üzere, mahalle seçmen kütükleri, seçim propogandası, muafiyet sandık kurulu, oy verme gününe mahsus tedbirler, oy verme neticeleri ceza hükümleri ve kovuşturma usul ve şekilleri konularında 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 2, 3 (2 nci bölüm hariç), 4, 5 ve 6 ncı kısımlarında yazılı hükümler (Seçimin yapılacağı belediye sınırlarıyla mukayyet olmak şartıyla) kıyas yolu ile uygulanır. Ancak :

A) Sandık kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazlar ilçe seçim kurulu tarafından 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunundaki esaslar dairesinde tetkik edilerek kesin ve nihai karara bağlanır.

Seçim tutnaklarının verilmesi ve bir mahallede mütaaddit sandıklar olduğu takdirde onların birleştirilmesi ilçe seçim kurullarının görevlerindedir.

Bu işlemlere karşı yapılacak itirazlar 5545

Hü.

sayılı Kanuna göre teşkil edilecek il seçim kurullarınca incelenerek kesin ve nihai karara bağlanır.

Bu mahallelerdeki sandık kurulu başkan ve üyelerinin, kesin bir zaruret olmadıkça, seçimin yapılacağı mahalle seçmenlerinden olmaları şarttır.

B) Mahalle ihtiyar heyeti seçimlerinde seçmen kartı, seçmen listesi ve yardımcı cetvel düzenlenmesi mecburiyeti yoktur.

Ek madde 3. — Seçim giderleri için belediye bütçesine konacak ödenekler 5545 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 166 ve 167 nci maddelerine göre harcanır. Ancak seçim kurulu başkan ve üyeleri ile seçim işleri için görevlendirilecekler için gerekli masraf karşılığı ücret ve gündelikler Adalet Bakanlığınca tesbit olunur.

Bu kanunun uygulanmasında gerekli bütün basılı kâğıtlar Adalet ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak örnekler göre ilgili belediyelere temin olunur.

MADDE 2. — Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair olan 4541 sayılı Kanunun 15 nci ve aynı kanunun 5046 sayılı Kanunla değişen 6, 11, 12, 13, 14 ve 16 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı
H. Özyörük

İçiş. K.

incelenerek kesin ve nihai karara bağlanır.

Bu mahallerdeki sandık kurulu başkan ve üyelerinin, kesin bir zaruret olmadıkça, seçimin yapılacağı belde seçmenlerinden olmaları şarttır.

B) Mahalle ihtiyar heyeti seçimlerinde seçmen kartı, seçmen listesi ve yardımcı cetvel düzenlenmesi mecburiyeti yoktur.

Ek madde 3. — Hükümetin bu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu seçim dönemine munhasır olmak üzere mahalle ihtiyar heyetleri seçimi Ağustos ayının ilk pazar günü yapılır ve seçim işlerine ait süreler buna göre düzenlenir.

Bu heyetlerin kanuni süresi 1954 yılının Aralık ayına kadar devam eder.

MADDE 3. — Hükümetin bu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin bu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ad. K.

sayılı Kanuna göre teşkil edilecek il seçim kurullarınca incelenerek kesin ve nihai karara bağlanır.

Bu mahallerdeki sandık kurulu başkan ve üyelerinin kesin bir zaruret olmadıkça seçimin yapılacağı belde seçmenlerinden olmaları şarttır.

B) Mahalle ihtiyar heyeti seçimlerinde seçmen kartı, seçmen listesi ve yardımcı cetvel düzenlenmesi mecburiyeti yoktur.

Ek madde 3. — Hükümetin 3 ncü ek maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu seçim dönemine munhasır olmak üzere mahalle ihtiyar heyetleri seçimi Ağustos ayının ilk Pazar günü yapılır ve seçim işlerine ait süreler buna göre düzenlenir. Bu heyetlerin kanuni süresi 1955 yılının Şubat ayına kadar devam eder. Bu seçimler köy muhtar ve ihtiyar meclisi seçimini idare edecek olan ilçe seçim kurullarınca idare edilir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Millî Savunma Bakanı <i>Refik Ş. İnce</i>	İçişleri Bakanı <i>R. Nasuhioğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>F. Köprülü</i>	Maliye Bakanı <i>H. Ayan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>A. Başman</i>	Bayındırlık Bakanı <i>F. Belen</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı <i>Z. Velibeşe</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Dr. R. Belger</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>N. Özsan</i>	Tarım Bakanı <i>N. İyriboz</i>
Ulaştırma Bakanı <i>T. İleri</i>	Çalışma Bakanı <i>H. Polatkan</i>
İşletmeler Bakanı <i>Muhlis Ete</i>	

